

ادامه از صفحه اول

فریادمِن از فراق یار است

او بر این نظر بود: هر حوزه تخصصی یک مشکل به نام خودشیفنگی و تقدس‌سازی دارد و هاله‌ای را دور خود درست می‌کند که بین خواص آن دانش و جامعه فاصله می‌اندازد. روشنفکری دینی می‌کوشد این هاله را تکان دهد تا در حوزه دینی، چنین مسایقه‌ای شکل نگیرد. دکتر فیرحی بر روشنفکری دینی نقدهای زیادی وارد می‌دانست و بر این باور بود که روشنفکری دینی از ابتدا، تحت تأثیر جریان‌های چپ، دین را به یک ایدئولوژی تبدیل کرد. منطق دین بیشتر شبیه علم است تا ایدئولوژی؛ حال آنکه با مساوی‌شدن دین با ایدئولوژی، به‌دلیل تضاد ایدئولوژی و علم، این ایده شکل گرفت که دین با علم در تضاد است. نقد دیگری که داشت این بود که روشنفکری دینی دوگانه‌سازی فقه و اخلاق و دوگانه‌سازی حق و تکلیف است و می‌گفت: تضادی که روشنفکری دینی بین فقه و اخلاق ایجاد کرده، هر دو را از کار می‌اندازد؛ وقتی فقه را با شمشیر اخلاق می‌زنید، قسمت مولد فقه را که پایه‌هایی برای قواعد مدنی است، شُل می‌کنید. با اخلاق نمی‌توان هیچ جامعه‌ای را اداره کرد، چون اخلاق ضمانت اجرایی ندارد. درِیفا که او رود از این خاکدان پر کشید و درخت دانش خود را با اینکه به بار نشانده بود، ترک کرد و ای‌گاش می‌ماند و دانشجویان را بیشتر با دانش خود سیلاب می‌کرد.

سیاوش در آغوش دشمن

... این بوم و بَر را تیره‌وتار گرداند و اگر شاه با سیاوش بجنگد، روی گیتی چون دیا سیاه خواهد شد. افراسیاب با شنیدن این سخن، سخت غمگین شد و انگیزه رویارویی را از دست داد و با گرسوز به رازنی بنیست: «اگر من در برابر سیاوش سپاهی گسیل ندارم، آتش کینه‌ها فروخواهد نشست، نه کسی کشته می‌شود و نه دیگر آشتی شعله‌ور می‌گردد و کاووس نیز از کینه‌جویی پای پس می‌کشد، باید به جای کارزار به آشتی روی آوریم. برای سیاوش سیم و زر و هدایای گران‌بها می‌فرستم تا شاید این بوم از ما دور گردد».

روز دیگر که بزرگان توران به دیدار شاه آمدند، با آنان به گفت‌وگو نشست که در این روزگار ما چه بهره‌ای جز کارزار نبوده و چه‌بسا نامداران من به دست من کشته شده‌اند و چه بسیار شارستان‌ها که به بیمارستان بدل گشته و چه بسیار بوستان‌ها که خارستان شده.

چو بگذشت نمی ز گردان سپهر/ درخشنده خورشید بنمود چهر/ یکی انجمن ساخت با بخردان/ هشیوار و کارآز-موده ردان/ بدیشان چنین گفت گز روزگار/ بنیم همی بهره گز کارزار/ بسی شارستان گشت بیمارستان/ بسی بوستان نیز شد خارستان.

و همه این برهم‌خوردن نظم طبیعت که گورخ در زمان خود کره نابورد و از پستان نخجیر، شیر نهجد و آب به رنگ قیر درآید و چشمه‌ها خشک شود؛ همه و همه از بیباد شدن است. زمان آن است که به خرد گراییم و جهان از رنج ما برآساید و نباید مرگ، ناگهان از راه رسد. می‌توان در راه آشتی گام زد و آن‌گاه ایران و توران هر دو سرای من خواهند بود. اگر شما نیز این نگاه و رای مرا می‌پسندید، می‌توانم برای رستم پیام آشتی بفرستم و برای سیاوش هدایای گران‌بها روانه کنم و از آشتی سخن گویم. سران توران همه را به دیدگاه را پس‌بندیدند و به ستایش از افراسیاب سخن گفتند و گفتند که او شه‌ریار است و آنان بندگانند و هر آنچه شه‌ریار اراده کند، آنان نیز همان را می‌پسندند.

افراسیاب با آگاهی از موافقت بزرگان تورانی، گرسوز را فراخواند و به او گفت که مقدمات دیدار با سیاوش را فراهم آورد و به او دستور داد هدایایی گران‌بها برای سیاوش و رستم ببرد و بگوید که توران را دیگر سر جنگ با ایران نیست. افراسیاب بر این باور است که هر دو ما نوادگان فریدون هستیم و می‌توانیم کینه‌های گذشته را به فراموشی بسپاریم. اگر ابرج به ستم کشته شد، منوچهر، خون ریخته‌شده ابرج را با ریختن خون برادران نیای خویش ببستد، زمان آن فرارسیده که این دور زشت بدفرجام به ایستایی رسد و در جای قهر، مهر بنشیند. گرسوز به نزد تو می‌آید که کیتی را به تو وانهد و جهان را چون نیای تو، فریدون که کیتی را میان فرزندانش بخش کرد، ما نیز ببخشیم و از جنگ و کین دوری گزینیم. تو شاهزاده‌ای و شاه ایران به خواهش تو تن درخواهد داد. او بخواه که با توران و تورانیان به نرمی رفتار کند. رستم پیلتن را نیز خشود گردان که آرامش و آشتی را پذیرا شود و برای رستم نیز هدایایی چند روانه کرده‌ام که از آن جمله است چند پرستار و اسبی با ستامی زرین. این هدایا را به او بسیار شاید که روزگار کارزار به سر رسد و زمانه دوستی و مهرورزی فرارسد. گرسوز آن هدایا را که هر تماشاگری را به ستایش به خود می‌خواند تا لب جیحون (آمودریا) آورد، سپس یکی از پهلوانان سپاه خود را برای آگاهی‌بخشیدن نزد سیاوش فرستاد که افراسیاب خواهان آشتی است و هدایایی چند تقدیم کرده که شاینده و زینده سیاوش است و گرسوز، در آن سوی جیحون اجازه می‌خواهد به حضور شاه آمده، هدایا را تقدیم دارد و پیام افراسیاب بگذارد. سیاوش، گو پیلتن را به رازنی فراخواند و رستم، آن پهلوان خردمند سرد و گرم چشیده از بد روزگار و فارغ از هر عناد و لجاجی، به سیاوش توصیه کرد گرسوز را پذیرا

شود که گفت‌وگو می‌تواند طریقی برای رسیدن به هدفی متفاوت تر یعنی آرامش و آسایش دو‌قوم ایرانی و تورانی باشد و چون گرسوز به نزد سیاوش آمد، او را با روی خوش پذیرا شد. چو گرسوز آمد به درگاه شاه/ بفرمود تا برگشاندن راه/ سیاوش ورا دید و بر پای خاست/ بخندید و بسیار پوزش بخواست/ ببوسید گرسوز از دور خاک/ رخش پر ز شرم و دلش پر ز پاک.

از همان زمان که شبکه‌های اجتماعی از تصویر حجت‌الاسلام داود فیرحی با هدف کمک‌گرفتن از مردم پر شد، می‌شد حدس زد که استاد چه جایگاهی نزد دانشجویانش دارد. او به علت کرونا به پلاسمای گروه خونی خاصی نیاز داشت که نبود و علاقه‌مندان و عمدتا دانشجویان قدیم و جدیدش شدند تا به کمک استاد بشتانند؛ اما اجل مهلت نداد و حتی با رسیدن پلاسمای مورد نیاز، کرونا استاد علوم و اندیشه سیاسی دانشگاه تهران را با خود برد. فیرحی استاد علوم سیاسی و اندیشه سیاسی دانشگاه تهران بود. به لحاظ سیاسی می‌شد او را اصلاح‌طلب نامید. عضو شورای مرکزی مجمع مدرسین و محققین حوزه علمیه قم بود که تشکلی روحانی و اصلاح‌طلب است؛ اگر چه وجهه آکادمیک او بر سیاسی‌اش غلبه داشت.

لحن و کلامش آرام و باطمینانه بود که فرینگی عجیبی با شخصیتش داشت. امیر پرسنده‌پور، دانش‌آموخته علوم سیاسی و روابط دیپلماتیک، می‌گوید فیرحی را می‌توان سرآمد محصول پیوند حوزه و دانشگاه دانست. فردی که هم مورد تأیید علما نه به معنای سیاسی بلکه علمای حوزه و هم علمای دانشگاهی بود و همین توافق، نکته مهمی درباره اوست؛ «یک مجتهد و دانشمند علم سیاست که فقدان به‌شدت در جامعه روشنفکری دانشگاهی ما حس خواهد شد. مهم‌ترین خصوصیت اخلاقی‌اش تواضع و متانتش بود. در بحث قائل به دموکراسی بود و مخالفش را دشمنش تلقی نمی‌کرد. با متانت بحث می‌کرد و با تواضع آنچه را مقبول می‌یافت، می‌پذیرفت. در نگاه دانشجویانش استادی بی‌بدیل و نرم‌خو و در نظر سیاسیون هم بسیار قابل احترام بود. برجسته‌ترین نکته درباره او توانایی علمی‌اش، تبارشناسی جنبش‌های سیاسی و گروه‌های تکفیری و تروریستی بود. فیرحی یک نظم فکری داشت و آن‌قدر دقیق تدریس می‌کرد که طرح اشکال حین صحبت‌هایش سخت بود. معلوم بود گفته‌هایش صرفا برداشت او نیست، بلکه محصول یک پژوهش و کار علمی دقیق است. فیرحی مترجم نبود، مفسر نبود، مؤلف بود. کاوه حسین‌زاده، مترجم و دانش‌آموخته اندیشه سیاسی و از دانشجویان دکتر فیرحی نیز با بیان اینکه او از معدود چهره‌های علوم سیاسی بود که پروژه فکری منجمدی برای خودش داشت و با مداومت آثار زیادی در این حوزه خلق کرده بود، گفت: «شاید الان زمان خوبی برای پرداختن به پروژه فکری دکتر فیرحی نباشد و در زمان مقتضی باید درباره آن بحث و بررسی کرد. من ترجیح می‌دهم درباره رابطه شخصی بیش از ۱۰ساله خودم با او صحبت کنم که رابطه‌ای عمیق بود. ترجیح می‌دهم از تجربه این هم‌نشینی بگویم. با دکتر فیرحی از همان روزهای اولی که وارد دانشگاه تهران شدم، آشنا شدم. درحالی‌که روز اول آشنایی اصلا تصورش را هم نمی‌کردم که بتوانم با او ارتباطی برقرار کنم، ولی به‌مرور به‌گونه‌ای پیش رفت که در کنار دیگر بزرگان این رشته استاد راهنمایم شد و بسیار به او نزدیک شدم. آنچه برای من بیش از همه چیز درباره او اهمیت داشت، انسان بودنش بود؛ اینکه

هیچ‌گاه به قدرت تن نداد

صادق زیباکلام

برای من دو ویژگی همکار یعنی مرحوم آقای داود فیرحی بسیار ارزنده و ستودنی بود؛ نخست آنکه او فردی بود که هیچ‌گاه علوم انسانی اسلامی را در برابر علوم انسانی غربی قرار نمی‌داد و سعی نمی‌کرد میان این دو تضادی معرفی کند؛ حال آنکه او نیز مانند بسیاری از طلاب یا روحانیون از حوزه علمیه قم به دانشگاه آمده بود. واقعیت این است که کم نیستند افرادی که از حوزه به دانشگاه می‌آیند تا ثابت کنند علوم انسانی غربی حرفی برای گفتن ندارد و هر آنچه هست، در علوم انسانی اسلامی است. من نمی‌دانم که هدف آقای فیرحی که در حوزه تا سطح اجتهاد پیش رفته بود و حتی وارد برخی علوم تخصصی هم شده بود، در اوایل دهه ۷۰ از ورود به دانشگاه چه بود و آیا او نیز با همین دیدگاه پیش‌گفته به دانشگاه آمد یا نه؟ می‌توانم بگویم که نتیجه حضورش در دانشگاه به‌هیچ‌وجه رویارویی با علوم انسانی غربی نبود؛ بلکه هیچ اثر و ردپایی از او در چنین معرکه‌ای دیده نمی‌شود و از قضا او سمبل تساهل، مدارا و

تحمل دیدگاه‌های مخالف بود و همیشه با صبوری و تعامل با کسانی که تضاد شدید با دیدگاه‌هایش داشتند، برخورد می‌کرد. ویژگی دوم آن مرحوم عدم ورود به قدرت بود که بسیار جای ستایش دارد. همواره دیده‌ایم که برخی روحانیون و استادان جذب نهادهای قدرت می‌شوند و استقلال خود را از دست می‌هند، اما آقای فیرحی در تمام دوران فعالیت خود نه‌تنها هیچ پست و مقامی را نپذیرفت، بلکه حتی هیچ‌گاه همسوا با افکار برخی گروه‌های سیاسی خاص هم نشد؛ برای مثال نشانه‌ای از آقای فیرحی در ماجرای انقلاب فرهنگی و وحدت حوزه و دانشگاه نمی‌بینیم، او همیشه فاصله خود از قدرت را با دقت حفظ کرد و نخواست که با سیاست‌بازی وجهه علمی‌اش مخدوش شود. من تردید ندارم که تماس‌هایی با او نیز مانند بسیاری از استادان علوم سیاسی گرفته می‌شد و سمت‌هایی به او پیشنهاد می‌شد یا درخواست می‌شد که با این گروه یا آن گروه سیاسی همراه شود که جناب فیرحی به چنین پیشنهادهایی پاسخ منفی می‌داد و در تمام عمرش به قدرت تن نداد. او آگاهانه وارد قدرت نشد؛ زیرا تمایل نداشت که علم را با سیاست گره بزند، وگرنه به‌راحتی می‌توانست از طریق جایگاه حوزوی و دانشگاهی‌اش به بالاترین جایگاه‌ها در هرم قدرت نزدیک شود، اما او ترجیح داد یک معلم ساده بماند.

سیاست

دکتر داود فیرحی درگذشت

مرد اندیشه و صلح

شما دارای چه گرایش و خط فکری سیاسی‌ای هستید، کوچک‌ترین اثری در برقراری ارتباط با او نداشت. دراین‌باره واژه‌ای از خود استاد وام می‌گیرم و می‌گویم «انسان متخلقی» بود و سعه صدر داشت. سخت بود کسی جذبش نشود. درست است که من خودم را به او بسیار نزدیک می‌دیدم، اما دیگر دانشجویانش هم قطعاً همین حس را به او داشتند. برخی آدم‌ها گویا یک نیرو و مغناطیس جذب درونی دارند که انسان‌ها را فارغ از خط و خطوط فکری و سیاسی جذب خود کنند و او از جمله این نوادر بود، نه به‌عنوان استاد که قطعاً استاد بود، به‌عنوان یک برادر بزرگ‌تر و دوست همواره همراه بود. نه‌تنها در مراحل علمی بلکه در زندگی شخصی همیشه دلسوزانه پیگیر وضعیت دانشجویانش بود. برای همین فقدانش برایم سترگ و عجیب است و تا پیش از درگذشت او هیچ‌وقت کرونا را این‌قدر در این دوره پاندمی از نزدیک لمس نکرده بودم. یاد نمی‌رود یک هفته قبل تلفنی درباره کتاب جدیدم با هم صحبت کردیم، گفت حالم خوب نیست، پاهایم درد می‌کند. به شوخی به او گفتم جزء خواص هستند و علائم بیماریتان هم خاص است، گفت خوب شدم تماس می‌گیرم تا مفصل صحبت کنیم؛ اتفاقی که نیفتاد و چه بدموقع ما دکتر فیرحی را از دست دادیم. او در اوج پختگی و در حال به‌تنجیر، رساندن پروژه فکری‌اش بود. فقدان او ضربه‌ای بود به جامعه علوم سیاسی کشور.

احمد زیدآبادی، روزنامه‌نگار و تحلیلگر سیاسی هم در سوگ این اندیشمند نوگرا نوشت: «برخی مصیبت‌ها چنان سنگین و جگرخراشانند که هیچ کلامی نمی‌تواند تسلی‌بخش آدمی باشد. رحلت دکتر داود فیرحی از این نوع مصیبت‌هاست. تاثر من از مرگ نابهنگام این دوست فرهیخته و متفکر و زحمت‌کش و متواضع و باصفا به اندازه‌ای است که چشمم درست صفحه ماینیور را نمی‌بیند. نمی‌دانم به چه زبانی باید به خانواده و دوستان و شاگردان و خوانندگان آثار گران‌قدرش تسلیت بگویم، جز اینکه از خداوند بخواهم تحمل این مصیبت را بر آثار آسان و با اجر فراوان همراه کند و او را در جوار مهر خود، بهترین پاداش‌ها دهد. هجرت زود هنگام دکتر فیرحی مصیبتی بزرگ برای دانش و علم سیاسی در کشورمان هم به حساب می‌آید. او که

مقصود فر استخواه

دکتر فیرحی نیز از دست رفت و انبوهی از مصائب و رنج‌ها را به‌همراه چکمه آرام و نجیبانه امیدها و ایمان‌های صمیمی به یک نسل نگران سپرد. فیرحی از تبار عالمان دینی و محققان و معلمان دانشگاهی بود که با تردد در منطقه‌های میانی حوزه و آکادمیا، شان فاخر «آزادی علمی» و «استقلال فکری» را هرگز به ثمن بخش مطلق نفسانی و تعلقات حقیر دنیوی نفروخت. او با تخصصی خودگاه، متکفل بخشی‌ای از میراث دانش ایرانی و اسلامی شد تا آن را با نظام مدرن معرفت علمی آشنا کند. او نویسنده‌ای افق‌گشا و محقق‌ی مسئله‌گرا بود. مأخذ به مأخذ و دربره، در پی مرهمی برای زخم‌های یک ملت بود؛ با تقلایی تمام در زنگارزدایی‌ها از یک تاریخ پرستک‌لاخ.

در عرصه تحلیل گفتمان، دست‌کم تا آنجا که به حوزه‌ای از مطالعات ایران و اسلام مربوط می‌شود، فیرحی مطمئناً «مؤلف‌ی صاحب امضا» و «مرجع» بود. هر دانشجوی علوم اجتماعی و انسانی که رساله‌ای، تحقیقی، مشورتی یا کلاسی با او رنج‌ها را به‌همراه چکمه آرام و نجیبانه امیدها و ایمان‌های صمیمی به یک نسل نگران سپرد. فیرحی از تبار عالمان دینی و محققان و معلمان دانشگاهی بود که با تردد در منطقه‌های میانی حوزه و آکادمیا، شان فاخر «آزادی علمی» و «استقلال فکری» را هرگز به ثمن بخش مطلق نفسانی و تعلقات حقیر دنیوی نفروخت. او با تخصصی خودگاه، متکفل بخشی‌ای از میراث دانش ایرانی و اسلامی شد تا آن را با نظام مدرن معرفت علمی آشنا کند. او نویسنده‌ای افق‌گشا و محقق‌ی مسئله‌گرا بود. مأخذ به مأخذ و دربره، در پی مرهمی برای زخم‌های یک ملت بود؛ با تقلایی تمام در زنگارزدایی‌ها از یک تاریخ پرستک‌لاخ.

در دغدغه‌مندی او

ایران با اتکا بر آثار و ترویج اندیشه‌های دو سوی شریعت‌محور و توحیدمحور تنها به واسطه تلاش‌های امثال زنده‌یاد فیرحی قابل ترمیم‌شدن است. در هر دو سوی این گفتمان دینی افرادی همچون دکتر داود فیرحی پل‌زننده‌اند و با تجدیدنظر در چارچوب‌های پیچیدگی و دور از هرگونه جزم‌اندیشی راه هم‌گرایی را هموار می‌کنند. سلام و درود بر روح بزرگوار و دغدغه‌مند او.

ایران با اتکا بر آثار و ترویج اندیشه‌های دو سوی شریعت‌محور و توحیدمحور تنها به واسطه تلاش‌های امثال زنده‌یاد فیرحی قابل ترمیم‌شدن است. در هر دو سوی این گفتمان دینی افرادی همچون دکتر داود فیرحی پل‌زننده‌اند و با تجدیدنظر در چارچوب‌های پیچیدگی و دور از هرگونه جزم‌اندیشی راه هم‌گرایی را هموار می‌کنند. سلام و درود بر روح بزرگوار و دغدغه‌مند او.

ایران با اتکا بر آثار و ترویج اندیشه‌های دو سوی شریعت‌محور و توحیدمحور تنها به واسطه تلاش‌های امثال زنده‌یاد فیرحی قابل ترمیم‌شدن است. در هر دو سوی این گفتمان دینی افرادی همچون دکتر داود فیرحی پل‌زننده‌اند و با تجدیدنظر در چارچوب‌های پیچیدگی و دور از هرگونه جزم‌اندیشی راه هم‌گرایی را هموار می‌کنند. سلام و درود بر روح بزرگوار و دغدغه‌مند او.

ایران با اتکا بر آثار و ترویج اندیشه‌های دو سوی شریعت‌محور و توحیدمحور تنها به واسطه تلاش‌های امثال زنده‌یاد فیرحی قابل ترمیم‌شدن است. در هر دو سوی این گفتمان دینی افرادی همچون دکتر داود فیرحی پل‌زننده‌اند و با تجدیدنظر در چارچوب‌های پیچیدگی و دور از هرگونه جزم‌اندیشی راه هم‌گرایی را هموار می‌کنند. سلام و درود بر روح بزرگوار و دغدغه‌مند او.

ایران با اتکا بر آثار و ترویج اندیشه‌های دو سوی شریعت‌محور و توحیدمحور تنها به واسطه تلاش‌های امثال زنده‌یاد فیرحی قابل ترمیم‌شدن است. در هر دو سوی این گفتمان دینی افرادی همچون دکتر داود فیرحی پل‌زننده‌اند و با تجدیدنظر در چارچوب‌های پیچیدگی و دور از هرگونه جزم‌اندیشی راه هم‌گرایی را هموار می‌کنند. سلام و درود بر روح بزرگوار و دغدغه‌مند او.

ایران با اتکا بر آثار و ترویج اندیشه‌های دو سوی شریعت‌محور و توحیدمحور تنها به واسطه تلاش‌های امثال زنده‌یاد فیرحی قابل ترمیم‌شدن است. در هر دو سوی این گفتمان دینی افرادی همچون دکتر داود فیرحی پل‌زننده‌اند و با تجدیدنظر در چارچوب‌های پیچیدگی و دور از هرگونه جزم‌اندیشی راه هم‌گرایی را هموار می‌کنند. سلام و درود بر روح بزرگوار و دغدغه‌مند او.

ایران با اتکا بر آثار و ترویج اندیشه‌های دو سوی شریعت‌محور و توحیدمحور تنها به واسطه تلاش‌های امثال زنده‌یاد فیرحی قابل ترمیم‌شدن است. در هر دو سوی این گفتمان دینی افرادی همچون دکتر داود فیرحی پل‌زننده‌اند و با تجدیدنظر در چارچوب‌های پیچیدگی و دور از هرگونه جزم‌اندیشی راه هم‌گرایی را هموار می‌کنند. سلام و درود بر روح بزرگوار و دغدغه‌مند او.

ایران با اتکا بر آثار و ترویج اندیشه‌های دو سوی شریعت‌محور و توحیدمحور تنها به واسطه تلاش‌های امثال زنده‌یاد فیرحی قابل ترمیم‌شدن است. در هر دو سوی این گفتمان دینی افرادی همچون دکتر داود فیرحی پل‌زننده‌اند و با تجدیدنظر در چارچوب‌های پیچیدگی و دور از هرگونه جزم‌اندیشی راه هم‌گرایی را هموار می‌کنند. سلام و درود بر روح بزرگوار و دغدغه‌مند او.

ایران با اتکا بر آثار و ترویج اندیشه‌های دو سوی شریعت‌محور و توحیدمحور تنها به واسطه تلاش‌های امثال زنده‌یاد فیرحی قابل ترمیم‌شدن است. در هر دو سوی این گفتمان دینی افرادی همچون دکتر داود فیرحی پل‌زننده‌اند و با تجدیدنظر در چارچوب‌های پیچیدگی و دور از هرگونه جزم‌اندیشی راه هم‌گرایی را هموار می‌کنند. سلام و درود بر روح بزرگوار و دغدغه‌مند او.

ایران با اتکا بر آثار و ترویج اندیشه‌های دو سوی شریعت‌محور و توحیدمحور تنها به واسطه تلاش‌های امثال زنده‌یاد فیرحی قابل ترمیم‌شدن است. در هر دو سوی این گفتمان دینی افرادی همچون دکتر داود فیرحی پل‌زننده‌اند و با تجدیدنظر در چارچوب‌های پیچیدگی و دور از هرگونه جزم‌اندیشی راه هم‌گرایی را هموار می‌کنند. سلام و درود بر روح بزرگوار و دغدغه‌مند او.

ایران با اتکا بر آثار و ترویج اندیشه‌های دو سوی شریعت‌محور و توحیدمحور تنها به واسطه تلاش‌های امثال زنده‌یاد فیرحی قابل ترمیم‌شدن است. در هر دو سوی این گفتمان دینی افرادی همچون دکتر داود فیرحی پل‌زننده‌اند و با تجدیدنظر در چارچوب‌های پیچیدگی و دور از هرگونه جزم‌اندیشی راه هم‌گرایی را هموار می‌کنند. سلام و درود بر روح بزرگوار و دغدغه‌مند او.

ایران با اتکا بر آثار و ترویج اندیشه‌های دو سوی شریعت‌محور و توحیدمحور تنها به واسطه تلاش‌های امثال زنده‌یاد فیرحی قابل ترمیم‌شدن است. در هر دو سوی این گفتمان دینی افرادی همچون دکتر داود فیرحی پل‌زننده‌اند و با تجدیدنظر در چارچوب‌های پیچیدگی و دور از هرگونه جزم‌اندیشی راه هم‌گرایی را هموار می‌کنند. سلام و درود بر روح بزرگوار و دغدغه‌مند او.

ایران با اتکا بر آثار و ترویج اندیشه‌های دو سوی شریعت‌محور و توحیدمحور تنها به واسطه تلاش‌های امثال زنده‌یاد فیرحی قابل ترمیم‌شدن است. در هر دو سوی این گفتمان دینی افرادی همچون دکتر داود فیرحی پل‌زننده‌اند و با تجدیدنظر در چارچوب‌های پیچیدگی و دور از هرگونه جزم‌اندیشی راه هم‌گرایی را هموار می‌کنند. سلام و درود بر روح بزرگوار و دغدغه‌مند او.

ایران با اتکا بر آثار و ترویج اندیشه‌های دو سوی شریعت‌محور و توحیدمحور تنها به واسطه تلاش‌های امثال زنده‌یاد فیرحی قابل ترمیم‌شدن است. در هر دو سوی این گفتمان دینی افرادی همچون دکتر داود فیرحی پل‌زننده‌اند و با تجدیدنظر در چارچوب‌های پیچیدگی و دور از هرگونه جزم‌اندیشی راه هم‌گرایی را هموار می‌کنند. سلام و درود بر روح بزرگوار و دغدغه‌مند او.

ایران با اتکا بر آثار و ترویج اندیشه‌های دو سوی شریعت‌محور و توحیدمحور تنها به واسطه تلاش‌های امثال زنده‌یاد فیرحی قابل ترمیم‌شدن است. در هر دو سوی این گفتمان دینی افرادی همچون دکتر داود فیرحی پل‌زننده‌اند و با تجدیدنظر در چارچوب‌های پیچیدگی و دور از هرگونه جزم‌اندیشی راه هم‌گرایی را هموار می‌کنند. سلام و درود بر روح بزرگوار و دغدغه‌مند او.

ایران با اتکا بر آثار و ترویج اندیشه‌های دو سوی شریعت‌محور و توحیدمحور تنها به واسطه تلاش‌های امثال زنده‌یاد فیرحی قابل ترمیم‌شدن است. در هر دو سوی این گفتمان دینی افرادی همچون دکتر داود فیرحی پل‌زننده‌اند و با تجدیدنظر در چارچوب‌های پیچیدگی و دور از هرگونه جزم‌اندیشی راه هم‌گرایی را هموار می‌کنند. سلام و درود بر روح بزرگوار و دغدغه‌مند او.

ایران با اتکا بر آثار و ترویج اندیشه‌های دو سوی شریعت‌محور و توحیدمحور تنها به واسطه تلاش‌های امثال زنده‌یاد فیرحی قابل ترمیم‌شدن است. در هر دو سوی این گفتمان دینی افرادی همچون دکتر داود فیرحی پل‌زننده‌اند و با تجدیدنظر در چارچوب‌های پیچیدگی و دور از هرگونه جزم‌اندیشی راه هم‌گرایی را هموار می‌کنند. سلام و درود بر روح بزرگوار و دغدغه‌مند او.

ایران با اتکا بر آثار و ترویج اندیشه‌های دو سوی شریعت‌محور و توحیدمحور تنها به واسطه تلاش‌های امثال زنده‌یاد فیرحی قابل ترمیم‌شدن است. در هر دو سوی این گفتمان دینی افرادی همچون دکتر داود فیرحی پل‌زننده‌اند و با تجدیدنظر در چارچوب‌های پیچیدگی و دور از هرگونه جزم‌اندیشی راه هم‌گرایی را هموار می‌کنند. سلام و درود بر روح بزرگوار و دغدغه‌مند او.

ایران با اتکا بر آثار و ترویج اندیشه‌های دو سوی شریعت‌محور و توحیدمحور تنها به واسطه تلاش‌های امثال زنده‌یاد فیرحی قابل ترمیم‌شدن است. در هر دو سوی این گفتمان دینی افرادی همچون دکتر داود فیرحی پل‌زننده‌اند و با تجدیدنظر در چارچوب‌های پیچیدگی و دور از هرگونه جزم‌اندیشی راه هم‌گرایی را هموار می‌کنند. سلام و درود بر روح بزرگوار و دغدغه‌مند او.

ایران با اتکا بر آثار و ترویج اندیشه‌های دو سوی شریعت‌محور و توحیدمحور تنها به واسطه تلاش‌های امثال زنده‌یاد فیرحی قابل ترمیم‌شدن است. در هر دو سوی این گفتمان دینی افرادی همچون دکتر داود فیرحی پل‌زننده‌اند و با تجدیدنظر در چارچوب‌های پیچیدگی و دور از هرگونه جزم‌اندیشی راه هم‌گرایی را هموار می‌کنند. سلام و درود بر روح بزرگوار و دغدغه‌مند او.

ایران با اتکا بر آثار و ترویج اندیشه‌های دو سوی شریعت‌محور و توحیدمحور تنها به واسطه تلاش‌های امثال زنده‌یاد فیرحی قابل ترمیم‌شدن است. در هر دو سوی این گفتمان دینی افرادی همچون دکتر داود فیرحی پل‌زننده‌اند و با تجدیدنظر در چارچوب‌های پیچیدگی و دور از هرگونه جزم‌اندیشی راه هم‌گرایی را هموار می‌کنند. سلام و درود بر روح بزرگوار و دغدغه‌مند او.

ایران با اتکا بر آثار و ترویج اندیشه‌های دو سوی شریعت‌محور و توحیدمحور تنها به واسطه تلاش‌های امثال زنده‌یاد فیرحی قابل ترمیم‌شدن است. در هر دو سوی این گفتمان دینی افرادی همچون دکتر داود فیرحی پل‌زننده‌اند و با تجدیدنظر در چارچوب‌های پیچیدگی و دور از هرگونه جزم‌اندیشی راه هم‌گرایی را هموار می‌کنند. سلام و درود بر روح بزرگوار و دغدغه‌مند او.

ایران با اتکا بر آثار و ترویج اندیشه‌های دو سوی شریعت‌محور و توحیدمحور تنها به واسطه تلاش‌های امثال زنده‌یاد فیرحی قابل ترمیم‌شدن است. در هر دو سوی این گفتمان دینی افرادی همچون دکتر داود فیرحی پل‌زننده‌اند و با تجدیدنظر در چارچوب‌های پیچیدگی و دور از هرگونه جزم‌اندیشی راه هم‌گرایی را هموار می‌کنند. سلام و درود بر روح بزرگوار و دغدغه‌مند او.

ایران با اتکا بر آثار و ترویج اندیشه‌های دو سوی شریعت‌محور و توحیدمحور تنها به واسطه تلاش‌های امثال زنده‌یاد فیرحی قابل ترمیم‌شدن است. در هر دو سوی این گفتمان دینی افرادی همچون دکتر داود فیرحی پل‌زننده‌اند و با تجدیدنظر در چارچوب‌های پیچیدگی و دور از هرگونه جزم‌اندیشی راه هم‌گرایی را هموار می‌کنند. سلام و درود بر روح بزرگوار و دغدغه‌مند او.

ایران با اتکا بر آثار و ترویج اندیشه‌های دو سوی شریعت‌محور و توحیدمحور تنها به واسطه تلاش‌های امثال زنده‌یاد فیرحی قابل ترمیم‌شدن است. در هر دو سوی این گفتمان دینی افرادی همچون دکتر داود فیرحی پل‌زننده‌اند و با تجدیدنظر در چارچوب‌های پیچیدگی و دور از هرگونه جزم‌اندیشی راه هم‌گرایی را هموار می‌کنند. سلام و درود بر روح بزرگوار و دغدغه‌مند او.

ایران با اتکا بر آثار و ترویج اندیشه‌های دو سوی شریعت‌محور و توحیدمحور تنها به واسطه تلاش‌های امثال زنده‌یاد فیرحی قابل ترمیم‌شدن است. در هر دو سوی این گفتمان دینی افرادی همچون دکتر داود فیرحی پل‌زننده‌اند و با تجدیدنظر در چارچوب‌های پیچیدگی و دور از هرگونه جزم‌اندیشی راه هم‌گرایی را هموار می‌کنند. سلام و درود بر روح بزرگوار و دغدغه‌مند او.

ایران با اتکا بر آثار و ترویج اندیشه‌های دو سوی شریعت‌محور و توحیدمحور تنها به واسطه تلاش‌های امثال زنده‌یاد فیرحی قابل ترمیم‌شدن است. در هر دو سوی این گفتمان دینی افرادی همچون دکتر داود فیرحی پل‌زننده‌اند و با تجدیدنظر در چارچوب‌های پیچیدگی و دور از هرگونه جزم‌اندیشی راه هم‌گرایی را هموار می‌کنند. سلام و درود بر روح بزرگوار و دغدغه‌مند او.

ایران با اتکا بر آثار و ترویج اندیشه‌های دو سوی شریعت‌محور و توحیدمحور تنها به واسطه تلاش‌های امثال زنده‌یاد فیرحی قابل ترمیم‌شدن است. در هر دو سوی این گفتمان دینی افرادی همچون دکتر داود فیرحی پل‌زننده‌اند و با تجدیدنظر در چارچوب‌های پیچیدگی و دور از هرگونه جزم‌اندیشی راه هم‌گرایی را هموار می‌کنند. سلام و درود بر روح بزرگوار و دغدغه‌مند او.

ایران با اتکا بر آثار و ترویج اندیشه‌های دو سوی شریعت‌محور و توحیدمحور تنها به واسطه تلاش‌های امثال زنده‌یاد فیرحی قابل ترمیم‌شدن است. در هر دو سوی این گفتمان دینی افرادی همچون دکتر داود فیرحی پل‌زننده‌اند و با تجدیدنظر در چارچوب‌های پیچیدگی و دور از هرگونه جزم‌اندیشی راه هم‌گرایی را هموار می‌کنند. سلام و درود بر روح بزرگوار و دغدغه‌مند او.

ایران با اتکا بر آثار و ترویج اندیشه‌های دو سوی شریعت‌محور و توحیدمحور تنها به واسطه تلاش‌های امثال زنده‌یاد فیرحی قابل ترمیم‌شدن است. در هر دو سوی این گفتمان دینی افرادی همچون دکتر داود فیرحی پل‌زننده‌اند و با تجدیدنظر در چارچوب‌های پیچیدگی و دور از هرگونه جزم‌اندیشی راه هم‌گرایی را هموار می‌کنند. سلام و درود بر روح بزرگوار و دغدغه‌مند او.

ایران با اتکا بر آثار و ترویج اندیشه‌های دو سوی شریعت‌محور و توحیدمحور تنها به واسطه تلاش‌های امثال زنده‌یاد فیرحی قابل ترمیم‌شدن است. در هر دو سوی این گفتمان دینی افرادی همچون دکتر داود فیرحی پل‌زننده‌اند و با تجدیدنظر در چارچوب‌های پیچیدگی و دور از هرگونه جزم‌اندیشی راه هم‌گرایی را هموار می‌کنند. سلام و درود بر روح بزرگوار و دغدغه‌مند او.

ایران با اتکا بر آثار و ترویج اندیشه‌های دو سوی شریعت‌محور و توحیدمحور تنها به واسطه تلاش‌های امثال زنده‌یاد فیرحی قابل ترمیم‌شدن است. در هر دو سوی این گفتمان دینی افرادی همچون دکتر داود فیرحی پل‌زننده‌اند و با تجدیدنظر در چارچوب‌های پیچیدگی و دور از هرگونه جزم‌اندیشی راه هم‌گرایی را هموار می‌کنند. سلام و درود بر روح بزرگوار و دغدغه‌مند او.

ایران با اتکا بر آثار و ترویج اندیشه‌های دو سوی شریعت‌محور و توحیدمحور تنها به واسطه تلاش‌های امثال زنده‌یاد فیرحی قابل ترمیم‌شدن است. در هر دو سوی این گفتمان دینی افرادی همچون دکتر داود فیرحی پل‌زننده‌اند و با تجدیدنظر در چارچوب‌های پیچیدگی و دور از هرگونه جزم‌اندیشی راه هم‌گرایی را هموار می‌کنند. سلام و درود بر روح بزرگوار و دغدغه‌مند او.

ایران با اتکا بر آثار و ترویج اندیشه‌های دو سوی شریعت‌محور و توحیدمحور تنها به واسطه تلاش‌های امثال زنده‌یاد فیرحی قابل ترمیم‌شدن است. در هر دو سوی این گفتمان دینی افرادی همچون دکتر داود فیرحی پل‌زننده‌اند و با تجدیدنظر در چارچوب‌های پیچیدگی و دور از هرگونه جزم‌اندیشی راه هم‌گرایی را هموار می‌کنند. سلام و درود بر روح بزرگوار و دغدغه‌مند او.

ایران با اتکا بر آثار و ترویج اندیشه‌های دو سوی شریعت‌محور و توحیدمحور تنها به واسطه تلاش‌های امثال زنده‌یاد فیرحی قابل ترمیم‌شدن است. در هر دو سوی این گفتمان دینی افرادی همچون دکتر داود فیرحی پل‌زننده‌اند و با تجدیدنظر در چارچوب‌های پیچیدگی و دور از هرگونه جزم‌اندیشی راه هم‌گرایی را هموار می‌کنند. سلام و درود بر روح بزرگوار و دغدغه‌مند او.

ایران با اتکا بر آثار و ترویج اندیشه‌های دو سوی شریعت‌محور و توحیدمحور تنها به واسطه تلاش‌های امثال زنده‌یاد فیرحی قابل ترمیم‌شدن است. در هر دو سوی این گفتمان دینی افرادی همچون دکتر داود فیرحی پل‌زننده‌اند و با تجدیدنظر در چارچوب‌های پیچیدگی و دور از هرگونه جزم‌اندیشی راه هم‌گرایی را هموار می‌کنند. سلام و درود بر روح بزرگوار و دغدغه‌مند او.

ایران با اتکا بر آثار و ترویج اندیشه‌های دو سوی شریعت‌محور و توحیدمحور تنها به واسطه تلاش‌های امثال زنده‌یاد فیرحی قابل ترمیم‌شدن است. در هر دو سوی این گفتمان دینی افرادی همچون دکتر داود فیرحی پل‌زننده‌اند و با تجدیدنظر در چارچوب‌های پیچیدگی و دور از هرگونه جزم‌اندیشی راه هم‌گرایی را هموار می‌کنند. سلام و درود بر روح بزرگوار و دغدغه‌مند او.

ایران با اتکا بر آثار و ترویج اندیشه‌های دو سوی شریعت‌محور و توحیدمحور تنها به واسطه تلاش‌های امثال زنده‌یاد فیرحی قابل ترمیم‌شدن است. در هر دو سوی این گفتمان دینی افرادی همچون دکتر داود فیرحی پل‌زننده‌اند و با تجدیدنظر در چارچوب‌های پیچیدگی و دور از هرگونه جزم‌اندیشی راه هم‌گرایی را هموار می‌کنند. سلام و درود بر روح بزرگوار و دغدغه‌مند او.

ایران با اتکا بر آثار و ترویج اندیشه‌های دو سوی شریعت‌محور و توحیدمحور تنها به واسطه تلاش‌های امثال زنده‌یاد فیرحی قابل ترمیم‌شدن است. در هر دو سوی این گفتمان دینی افرادی همچون دکتر داود فیرحی پل‌زننده‌اند و با تجدیدنظر در چارچوب‌های پیچیدگی و دور از هرگونه جزم‌اندیشی راه هم‌گرایی را هموار می‌کنند. سلام و درود بر روح بزرگوار و دغدغه‌مند او.

ایران با اتکا بر آثار و ترویج اندیشه‌های دو سوی شری